

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
3281-18

meddelad i Stockholm den 26 juni 2019

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

Ombud: BB
Humana Assistans AB
Box 184
701 43 Örebro

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 25 april 2018 i mål nr 3345-17

SAKEN

Assistansersättning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 205733

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

1. Personer som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har rätt till olika insatser i form av särskilt stöd och särskild service om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och behovet inte tillgodoses på något annat sätt. En av insatserna enligt lagen är personlig assistans. Enligt socialförsäkringsbalken kan personer som är berättigade till denna insats under vissa förutsättningar få ersättning från Försäkringskassan för kostnaderna för den personliga assistansen (assistansersättning).
2. Det förekommer att personlig assistans utförs i avvaktan på att Försäkringskassan fattar beslut om assistansersättning, dvs. under ansökningstiden. Enligt en särskild bestämmelse får retroaktiv ersättning dock inte lämnas för längre tid tillbaka än en månad före ansökningsmånaden. Som krav för att ersättning ska kunna lämnas retroaktivt gäller att den enskilde under handläggningstiden månadsvis till Försäkringskassan redovisar den assistans som utförts, på samma sätt som om assistansersättning redan var beviljad.
3. Försäkringskassan beslutade att AA, som sedan tidigare uppbar assistansersättning, inte längre skulle beviljas assistansersättning.
4. AA överklagade beslutet till förvaltningsrätten som förklarade att hon hade rätt till assistansersättning. Kammarrätten avslag Försäkringskassans överklagande.
5. AA begärde därefter hos Försäkringskassan att få ersättning för den assistans som hade utförts under den tid då hennes ärende prövats i domstol. Försäkringskassan avslag hennes begäran såvitt avsåg juli 2013–juli 2014 med motiveringen att redovisningen av utförd assistans hade kommit in för sent. Enligt Försäkringskassan gällde kravet på månadsvis redovisning inte bara under Försäkringskassans handläggningstid, utan även under den tid då ett ärende prövas i domstol. Eftersom någon löpande redovisning av utförd assistans inte skett hade AA inte rätt till ersättning för den aktuella tiden.

DOM

Mål nr
3281-18

6. Förvaltningsrätten i Göteborg avslog AAs överklagande med i huvudsak samma motivering som Försäkringskassan.
7. Kammarrätten i Göteborg fann att kravet på redovisning endast avser assistans som utförs i avvaktan på Försäkringskassans beslut och inte assistans som utförs under den tid då ett ärende överprövas i domstol. Kammarrätten upphävde därför underinstansernas avgöranden och visade målet åter till Försäkringskassan för prövning av om övriga förutsättningar för utbetalning av assistansersättning var uppfyllda.

YRKANDEN M.M.

8. *Försäkringskassan* yrkar att förvaltningsrättens dom ska fastställas och anför bl.a. följande. Bestämmelsen syftar till att stärka Försäkringskassans kontrollmöjligheter och bör därför förstås så att en enskild, för att kunna få ersättning retroaktivt, är skyldig att löpande redovisa utförd assistans fram till dess att ett slutligt avgörande föreligger, dvs. inte bara under Försäkringskassans handläggning utan även under en domstolsprövning.
9. AA anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

10. Frågan i målet är om kravet på månadsvis redovisning av assistans som utförs i avvaktan på beslut även omfattar assistans som utförs under den tid då ett ärende överprövas i domstol.

Rättslig reglering

11. I 51 kap. 7 § första meningen socialförsäkringsbalken anges bl.a. att assistansersättning inte får lämnas för längre tid tillbaka än en månad före den månad när ansökan gjorts. Enligt andra meningen får assistansersättning som avser assistans som utförs innan beslut har fattats i ett ärende lämnas endast om den enskilde månadsvis under handläggningstiden redovisar till Försäkringskassan att assistansen utförs i enlighet med kraven och förutsättningarna i socialförsäkringsbalken.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

12. Kravet på månadsvis redovisning av utförd assistans infördes som en del i ett lagstiftningsärende vars huvudsakliga syfte var att motverka fusk och felaktigheter inom assistansersättningen (prop. 2012/13:1 volym 6, utgiftsområde 9, s. 214). I förarbetena anges att regleringen är avsedd att motverka utbetalningar som grundar sig på krav som konstruerats i efterhand genom att det införs en skyldighet för den enskilde att löpande redovisa vad assistansersättningen har använts till, på samma sätt som gäller när assistansersättning redan har beviljats (a. prop. s. 232).
13. Av det förslag till lagtext som fanns i det utredningsbetänkande som föregick propositionen framgick att kravet på löpande redovisning av utförd assistans gällde i avvaktan på ett slutligt beslut i ärendet (SOU 2012:6 s. 36 och 410 f.). Den av regeringen föreslagna och av riksdagen antagna lagtexten har emellertid getts en annan utformning.
14. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening talar redan bestämmelsens ordalydelse för att skyldigheten att månadsvis redovisa utförd assistans bara gäller fram till dess att Försäkringskassan har beslutat i ärendet. Den nu aktuella situationen omfattas därmed inte. Att så är fallet stöds även av att det i

DOM

Mål nr
3281-18

propositionen uttalas att bestämmelsen avser att stärka kontrollmöjligheterna under Försäkringskassans handläggningstid (a. prop. s. 232).

15. Mot denna bakgrund finner Högsta förvaltningsdomstolen att det förhållandet att AA inte månadsvis redovisat utförd assistans till Försäkringskassan under den tid hennes rätt till assistansersättning prövats i domstol inte kan läggas till grund för att neka henne ersättning. Försäkringskassans överklagande ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Anita Saldén Enérus, Per Classon, Kristina Svahn Starrsjö och Ulrik von Essen.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Ia Hamlin.